

Milieu Beleids Nota

ARUBA: OP WEG NAAR EEN DUURZAME ONTWIKKELING
middels een op Agenda 21 gebaseerd **milieubeleid**

2003

Juni 2003

Voorwoord

Aruba is een mooi eiland. Maar natuurlijk kan het nog mooier, schoner en beter. Om dit doel te halen is er een actieve inzet van iedereen nodig. Het schoonhouden van het eiland en zorgdragen dat straks onze kinderen en hun kinderen ook nog van dit eiland kunnen genieten is een taak van ons allen en niet alleen een taak van de Overheid.

Het is een hele uitdaging om de ontwikkeling van Aruba te balanceren in een richting van een duurzame ontwikkeling.

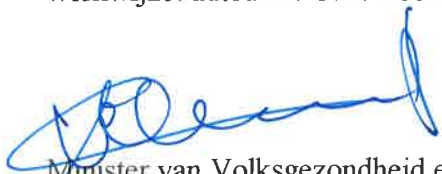
De onderliggende beleidsnota is specifiek gericht op het milieu. Naast deze nota zijn andere beleidsnota's nodig. De Ministerraad heeft in principe een interministeriële commissie ingesteld met de taak een beleid te concipiëren inzake duurzame ontwikkeling, beter bekend als een lokale Agenda 21.

De lokale Agenda 21 kan dan als één van de basis documenten gebruikt worden, in het bijzonder voor de begrotingen, naast andere middel- tot lange termijnplannen zoals het milieubeleidsplan, het National Development Plan en een ruimtelijke inrichtingsplan.

De lokale Agenda 21 kan ook gebruikt worden voor een maatschappelijke discussie, specifiek in relatie tot de "carrying capacity" van ons eiland, de "willingness" om te investeren, het beperken van het aantrekken van meer werknemers uit het buitenland, milieuvriendelijke productieprocessen en producten, diversificatie van onze economie waaronder ook de toeristische sector.

Voor de totstandkoming van deze nota is er aan de bij mijn Ministerie bekende NGO's en de betrokken overheidsinstellingen gevraagd voor hun bijdrage. In september 2002 is een concept nota aan diverse instellingen en NGO's gestuurd. Met de binnen gekomen bijdrage is zoveel mogelijk rekening gehouden.

Hierbij dank ik een ieder die zijn /haar bijdrage heeft geleverd aan de totstandkoming van deze nota, in het bijzonder de milieu NGO's en de commerciële NGO's die als vrijwilligers werken aan een schoner Aruba; ook wil ik de volgende personen bedanken voor hun professionele werkwijze: auteur ir. G.R. Boekhoudt en redacteur drs. A. Rasmijn.

Minister van Volksgezondheid en Milieu
drs. C.A.S.D. Wever

Inhoud

Voorwoord	2
Inhoud	3
Fotolijst	4
Inleiding	5
1. Integratiekader: Stoffen, Doelgroepen en Gebieden	9
1.1 Stoffen	9
1.2 Doelgroepen	10
1.3 Gebieden	12
2. Thema's	15
2.1 Vast afval	15
2.2 Vloeibaar afval	18
2.3 Hinderlijke activiteiten	21
2.4 Luchtverontreiniging	22
3. Ondersteunend beleid	24
3.1 Organisatie	24
3.2 Regelgeving en Handhaving	25
3.3 Financiering en Uitvoering	26
3.4 Regionale Samenwerking	26
3.5 Internationale Samenwerking	26
3.6 Programmering en Evaluatie	27
Tot Slot	28
Bijlage	29

Fotolijst

Satellietfoto Aruba en een deel van Paraguaná, DIP	1
Satellietfoto Aruba en een deel van Paraguaná, DIP	5
Verbranding in de openlucht op de Dump te Parkietenbos, CIWS	8
Zwerfvuil langs een openbare weg, MV&M	10
Spelende kinderen Arco Iris Speelschool, MV&M	11
Luchtfoto Vrije Zone Barcadera, DIP	13
Verbrandingsinstallatie te Parkietenbos, CIWS	15
Vatten insecticiden Gele Koorts Muskieten Bestrijding, MV&M	16
Grondstoffen voor medicijnen apotheek H.O. Hospitaal, MV&M	16
Luchtfoto Bubalipas en rioolwaterzuiveringsinstallatie, DIP	19
Spuitscabine Drivemotors, MV&M	21
Coastal-El Passo Olieraffinaderij, MV&M	22
Water en Energie Bedrijf, MV&M	22

Inleiding

De Wereld – en derhalve ook Aruba - heeft zich ontwikkeld in een richting die veel negatieve neveneffecten met zich mee heeft gebracht en nog steeds meebrengt.

In het verleden heeft men alhier gekozen voor een voortrekkersrol op het gebied van toerisme, maar om deze rol ook op andere terreinen op ons te nemen - en dan specifiek voor de regio - vergt nog enige analyse, debatten en draagvlak (w.o. financieel). Vooralsnog neemt Aruba ook op milieubeschermingsgebied een "volgersrol" in, waarbij wij naast de financiële beperkingen ook onze andere beperkingen als "small island state" meenemen: beperkte ruimte, klein bestand arbeidskrachten en minimale natuurlijke

hulpbronnen. Ondanks deze beperkende factoren hebben onverantwoordelijke beslissingen op het hoogste niveau in het recente verleden geleid tot een bij wijlen exorbitante economische ontwikkeling; de grote uitdaging is nu om de minder fraaie gevolgen van deze ontwikkeling te sturen volgens het model van de duurzame ontwikkeling. Hiertoe dient onderhavige nota.

In deze Inleiding wordt de visie van duurzame ontwikkeling verder uitgewerkt.

In hoofdstuk 1 worden de integratiekaders aangegeven, terwijl in hoofdstuk 2 de materie op basis van thema's (vast en vloeibaar afval, luchtverontreiniging, chemisch afval en hinder)

zal worden gepresenteerd. In hoofdstuk 3 zal het beleid dat ter ondersteuning van de hoofddoelen nodig wordt geacht, min of meer puntsgewijs worden uiteengezet. Zowel de organisatie als de ondersteunende regelgeving zullen aan het beleid aangepast worden. Door een betere planning wordt ernaar gestreefd de afstemmingen en samenwerkingen te verbeteren, waardoor meer gedaan kan worden met minder overheidsmiddelen.

Verder wordt het beleid geformuleerd in haalbare en toetsbare doelstellingen, zodat de voortgang van de uitvoering gemonitord kan worden.

Satellietfoto Aruba en een deel van PARAGUANÁ, DIP

Beperkingen Aruba

- Beperkte middelen en grondstoffen
- Beperkte human resources (arbeidskrachten en scholing)
- Beperkte ruimte
- Beperkte capaciteit (combinatie van beperkte middelen en arbeidskrachten en/of ruimte)

Sterke punten Aruba

- Relatief hoog opleidingsniveau
- Relatief schoon eiland, droombeeld bezoekers
- Korte organisatorische lijnen

Deze beleidsnota is totstandgekomen in samenwerking met diverse overheidsdiensten en NGO's. De trekkende rol lag bij het Ministerie van Volksgezondheid en Milieu. Maar het moet voor een ieder duidelijk zijn dat een willekeurig milieuprobleem in zekere zin geen grenzen kent en derhalve meerdere terreinen van overheidshandelen kan raken – dus ook meerdere ministeries. Zoals het Ministerie van Sociale Zaken en Infrastructuur het in haar commentaar op deze nota stelt: "Ook wij delen de mening dat milieubeleid en ruimtelijke ordening op elkaar afgestemd dienen te worden. Het ene kan niet gerealiseerd worden zonder het andere. Om dit te bevorderen

moet de bestuurlijke en ambtelijke mentaliteit van denken in compartimenten ('hokjesgeest') losgelaten worden opdat er een efficiënte samenwerking kan worden gerealiseerd tussen alle overheidsdiensten. De Overheid dient deze samenwerking d.m.v. overleg en horizontale samenwerking aan te moedigen". In het verlengde hiervan heeft de overheid ook particuliere instellingen (zie bijlage) om hun bijdrage gevraagd; de hierna volgende overheidsdiensten en NGO's hebben inderdaad gereageerd:

Ministeries:

Ministerie van Algemene Zaken, Ministerie van Sociale Zaken en Infrastructuur, Ministerie Arbeid, Cultuur en Sport, Ministerie van Justitie, Ministerie van Onderwijs.

Overheidsdiensten:

Centraal Bureau Statistiek, Dienst Openbare Werken, Directie Buitenlandse Betrekkingen, Directie Economische Zaken, Handel en Industrie, Directie Juridische en Algemene Zaken, Directie Landbouw, Veeteelt, Visserij & Markthallen, Directie Onderwijs, Meteorologische Dienst, Serlimar.

Commerciële NGO's:

Aruba Hotel & Tourism Association (AHATA), Aruba Trade & Industry Association (ATIA), Fundacion Aruba Limpi, Kamer van Koophandel en Industrie (KvK).

Milieu NGO's:

Animal Rights Aruba, Centro Ecologico Aruba, Rainbow Warriors Aruba.

In deze nota wordt een beroep op zowel de overheidsdiensten en als de maatschappelijke groeperingen en de bevolking in het algemeen gedaan aan een duurzame economische ontwikkeling te werken.

Dit beleidsdocument kan dan als een van de basisdocumenten gebruikt worden, in het bijzonder voor de begrotingen van de komende jaren, naast andere middel- tot lange termijnplannen, zoals het National Development Plan, de Structuurnota Natuur en Landschap en een ruimtelijk inrichtingsplan.

Dit beleidsdocument kan vervolgens ook gebruikt worden voor een maatschappelijke discussie, specifiek in relatie tot de "carrying capacity" van ons eiland, de bereidheid te investeren in grote projecten en diensengevolge het beperken van meer werknemers uit het buitenland en in relatie tot milieuvriendelijke productieprocessen en producten.

Sommigen beweren nu dat het milieubeleid geen gevaar mag vormen voor de (internationale) concurrentiepositie van de lokale ondernemingen en dat milieuheffingen alleen in een internationale context acceptabel zijn. In principe kan men van overheidswege hiermee accoord gaan. Van de andere kant moet men goed beseffen dat als wij op dit eiland moeten wachten op de omringende landen (de internationale context) om bijv. bepaalde milieuheffingen in te voeren, dan betekent dat dat wij de eerstkomende decennia bedoelde heffingen telkens op de lange baan zouden moeten schuiven.

Evaluatie Afvalnota en concept Landsverordening Milieubeheer

Het eerste integraal afvalstoffenplan voor de periode 1996-2001 was samengesteld door de milieu NGO's onder leiding van Directie VROM en door de Regering op 6 november 1996 aangenomen. Het plan bevatte geen tijdsplanning en begroting, de actieplannen met begrotingen

zouden op de nota volgen. Verder stonden afval en milieuzaken niet hoog op de politieke prioriteitenlijst.

Een concept Landsverordening Milieubeheer was reeds in behandeling; bij nader inzien echter is het geen haalbare wetgeving gebleken, gelet op de huidige organisatie, menskracht, knowhow en financiële middelen. Veel hindervergunningplichtige inrichtingen hebben de betreffende vergunning niet; om het gedoogbeleid te doen keren is er goodwill, menskracht en afstemming nodig.

De Regering deelt de mening van de ATIA dat er een klantvriendelijke manier moet worden ingesteld om vergunningaanvragen in te dienen en af te handelen. Concluderend kan worden gesteld dat er tot nu toe geen coherent milieubeleid is geweest, met bijbehorende beleidsinstrumenten, om de ontwikkelingen op het eiland op een gebalanceerde manier te doen verlopen.

Visie

Onderhavig beleid geeft in het bijzonder aandacht aan een leefbaar eiland, gericht op een duurzame ontwikkeling waarbij het welzijn van de burger centraal staat.

Een leefbaar eiland houdt in een schone omgeving, onverstoorde natuur, schone stranden en baaien, schone straten en openbare parken, waar de mensen zonder gezondheidsrisico's kunnen rondlopen, werken, recreëren, rusten, etc.

De hoofdpunten voor het streven naar een duurzame ontwikkeling is het sluiten van kringlopen, het stimuleren van integraal ketenbeheer, het spaarzaam gebruik van energie en water, gebruik van schone technologieën, stimuleren van het gebruik van kwaliteitsproducten en milieubewuste consumptie, waarbij wij rekening houden met anderen zodat we geen negatieve effecten afwentelen op andere mensen, bedrijven, buurlanden en de komende generaties.

Om aan deze visie invulling te geven worden de prioritaire thema's geïntegreerd met gebieden, doelgroepen en stoffen.

De doelstelling voor een duurzame economische ontwikkeling is:

Het voeren van een geïntegreerd beleid dat de grondslag vormt voor het behoud en de consolidatie van de economische ontwikkeling, alsmede het scheppen van nieuwe ontwikkelingen met minimale schade voor het milieu.

Algemene oorzaken milieuproblemen

- Particulieren, bedrijven sluiten de kringlopen niet, veel verspilling van materialen en energie.
- Particulieren, bedrijven maken geen gebruik van schone technologieën.
- Particulieren, bedrijven maken en gebruiken zeer beperkte duurzame producten.
- Particulieren, bedrijven wentelen de gevolgen c.q. neveneffecten af op andere mensen, bedrijven, buurlanden en de volgende generaties.
- Tot voor kort zeer lage prioriteit op de politieke agenda.

Principes voor duurzame ontwikkeling

De volgende principes vormen het uitgangspunt voor de uitwerking van deze visie:

1. In de zorg voor duurzame ontwikkeling staan natuurespecterende mensen centraal.
2. Voorzorg / Preventie staat voorop.
3. Streven naar minimale risico's voor de volksgezondheid en het milieu.
4. "Standstill" beginsel voor vervuiling.
5. Bestrijding aan de bron.
6. Ontkoppeling welvaart en vervuiling.
7. Verinnerlijking aan gewenst milieuvriendelijk gedrag.
8. De vervuiler betaalt.
9. Streven naar maximale reductie van afval.
10. Gebruikmaken van bewezen technologieën.
11. Optimale dienstverlening (afstemmen op onze klimatologische omstandigheden, beperkte schaalgrootte, beperkte middelen e.d.).
12. Streven naar regionale samenwerking ("A MUST" is een vereniging van directeuren van de reinigingsdiensten of overheidsbedrijven van Aruba en de Nederlandse Antillen).
13. Periodiek bespreken van visie en aanverwante onderwerpen met NGO's en betrokken diensten.

En de hoofddoelstelling op milieugebied is:

De verbetering van de milieukwaliteit door oplossing en beheersing van de problemen, welke een bedreiging voor het milieu vormen.

De prioritaire thema's zijn:

1. Afval, w.o. zwerfvuil;
2. Lucht- en grondverontreinigende activiteiten;
3. Hinderlijke activiteiten (stank, geluid en stof);
4. Vloeibaar afval;
5. Bescherming groen milieu, w.o. onderwaterpark;

Verbranding in de openlucht op de Dump te Parkietenbos, CIWS

1. Integratiekaders: stoffen, doelgroepen en gebieden

Als kleine gemeenschap kunnen we niet alles (tegelijk) doen. Door het stellen van prioriteiten en het onderling afstemmen van de doelstellingen wordt op een efficiënte en doeltreffende manier het beleid geformuleerd en t.z.t. geïmplementeerd. In het proces van onderlinge afstemming krijgen de categorieën 'stoffen', 'doelgroepen' en 'gebieden' het nodige gewicht toebedeeld.

1.1. Stoffen

Samenhang en interactie

Ecologische hiërarchie

Stoffen

I

Mensen, dieren en planten

I

Habitats, leef- en werkgebieden

Alle materiele dingen zijn opgebouwd uit stoffen en deze hebben hun invloed op mensen, dieren en planten. Sommige van deze stoffen zijn ontplofbaar, oxiderend, zeer licht ontvlambaar, zeer giftig, schadelijk, corrosief, irriterend, voor het milieu gevaarlijk, carcinogeen, teratogeen, mutageen, ioniserend en infectieus. Wij (mensen) en daarnaast ook planten en dieren, hebben bepaalde stoffen nodig om te kunnen groeien, er producten mee te maken en om verschillende activiteiten uit te kunnen voeren. Het stoffenbeleid richt zich op de zorg en omgang met gevaarlijke stoffen: import, transport, opslag, en verwijdering van gevaarlijke stoffen. Bedrijven en

overheidsinstanties dienen er zorg voor te dragen dat er een gesloten en zorgvuldig ketenbeheer is ten aanzien van deze stoffen. Het is goed te weten dat één van de grootste vertegenwoordigers van bedrijven alhier, de ATIA, het 'bijzonder aanbevelingswaardig' vindt om in de praktijk bewezen systemen te hanteren en derhalve bereid is –kan gemoedelijk worden aangenomen- die te helpen implementeren.

Binnen het stoffenbeleid valt ook de energie extensivering. De conventionele energieproductie methode is het verbranden van aardolieproducten (en elders op de wereld ook steenkool en afval).

ACTIES

- 001 uitvoeren van een gevaarlijke stoffen onderzoek
- 002 opstellen gevaarlijke stoffen plan en uitvoeren
- 003 uitvoeren energie gebruikonderzoek per doelgroep, aangevuld met onderzoek naar alternatieve energie-opwekking
- 004 opstellen voorlichtingscampagne gevaarlijke stoffen
- 005 voortzetten voorlichtingscampagnes om op water en energie te besparen

1.2. Doelgroepen

Het zijn mensen die milieubelastende en natuurvernietigende activiteiten ontplooiën. Deze mensen zijn beter te benaderen wanneer ze gericht, per doelgroep, op hun gedrag worden aangesproken.

Als gevolg van verschillende activiteiten komen allerlei chemische stoffen in het milieu terecht. Via directe en indirecte blootstelling kunnen deze stoffen door de mens worden opgenomen. Afhankelijk van het soort stof en de opgenomen hoeveelheid kan dit nadelige effecten op de gezondheid hebben.

Het is niet alleen een overheidstaak om het milieu schoon te houden en de natuur te beschermen, of zorg te dragen dat de ontwikkeling van ons eiland op een gebalanceerde manier verloopt. Er zijn verschillende branches en/of bedrijfsactiviteiten die als een groep aangesproken dienen te worden zodat de milieubelastende activiteiten worden verminderd, waaronder de productie van uitlaatgassen, afvalwater, geluidsoverlast, stof, afval en dergelijke. Ook de huishoudens en scholieren vormen een specifieke doelgroep die aangesproken dienen te worden op hun milieubelastende activiteiten. Per doelgroep dient er gericht medewerking verzocht te worden om bijvoorbeeld schone technologie te gebruiken, hun invoer- en productiebeleid, plus hun consumptiepatronen aan te passen, ten behoeve van een beter en schoner milieu, resulterend in een duurzame ontwikkeling van deze gemeenschap.

Het op grote schaal gebruik maken van conventionele, niet-duurzame producten (als gevolg van onwetenschap en een milieu-onvriendelijk consumptiepatroon) heeft mede te maken met de prijs van duurzame artikelen. Wellicht ligt hier een belangrijke taak voor de overheid om de eerste stap te zetten in de goede richting en wel door een andere import- accijnzenstrategie – dat is dus een veel lagere importheffing op ‘groene’ artikelen.

De voorlichtingscampagnes dienen als introductie van de vernieuwingsprojecten ter stimulering van milieuvriendelijk gedrag (positieve gedragsalternatieven) en kunnen niet worden gerealiseerd zonder nauwe samenwerking met de media. De overheid is ervan overtuigd dat kranten en radio's alle medewerking zullen verlenen bij pogingen de oorzaken van milieuproblemen aan te pakken; sommigen laten immers reeds regelmatig zien zich in ernstige mate te storen aan het overal aanwezige zwerfvuil.

Zwerfvuilbeperkende voorlichting aan scholen, eigenaars/exploitanten van bedrijven, afvaltransporteurs en automobilisten blijft noodzakelijk. Huishoudens dienen te worden gestimuleerd om minder afval te produceren en het geproduceerde afval in twee deelstromen te scheiden: recycables en overige. Onder recycables wordt verstaan papier, karton, blikjes (ferro en non ferro metalen) en glas.

Natuur- en milieueducatie heeft onder andere tot doel dat burgers zich betrokken gaan voelen bij en gemotiveerd gaan meewerken aan een verbetering van het milieu. Een ander doel is positieve gedragsalternatieven aanleren. Zowel voor scholen als voor het Nationale Park Arikok dienen natuur- en milieueducatiemateriaal ontwikkeld te worden om zowel de jongeren als de volwassenen te

Zwerfvuil langs een openbare weg, MV&M

informer en te stimuleren tot verbetering van het milieu en behoud van de overgebleven natuurschoon. Ook voor buitenschoolse activiteiten dient lesmateriaal ontwikkeld te worden; voor groepen zoals padvind ers en verken ners, zomerkampgroepen, vrijwilligersorganisaties en dergelijke.

Spelende kinderen Arco Iris Speelschool, MV&M

Verschillende bedrijven (inrichtingen) zijn hindervergunning-plichtig; deze bedrijven zullen in de gelegenheid gesteld worden in een overbruggingsperiode alsnog de betreffende vergunning aan te vragen. De hindervergunning is ter waarborging van een acceptabele leef- en werkomgeving, zonder overlast van stof, stank, geluid/trillingen en externe risico's.

Enkele bedrijven zijn zonder overheidsinvloeden met een intern milieuzorgsysteem bezig, daartoe door de markt (b.v. milieubewuste toeristen)

gedreven, dan wel daartoe aangezet door de (internationale) moederbedrijven en milieubewuste eigenaren. De overheidsdiensten dienen ook gestimuleerd te worden om een intern milieuzorgsysteem op te zetten, welk deel dient te worden van hun dagelijkse bedrijfsvoering. Behalve voor dit nivo van overheidsdiensten, zou voor het verzamelen van gegevens op nationaal nivo het Centraal Bureau Statistiek kunnen worden ingeschakeld. Zij beschikt immers over een (digitale) Geografisch Informatie Systeem en andere databanken, waarbij bestaande informatie georganiseerd kan worden ten behoeve van de analyse van milieuvraagstukken.

ACTIES

- 006 opstellen en uitvoeren van een Lokale Agenda 21 en wel gebaseerd op de 'Barbados Programme of Action'
- 007 opstellen voorlichtingsplan en uitvoeren per doelgroep
- 008 ontwikkelen en uitvoeren Natuur en Milieu Educatie materiaal
- 009 voortzetting en stimulering zwerfvuilbeperkende campagnes, zoals Sponsor a Mile en Reef Care
- 010 Aanbouw Landsverordening Milieubeheer concipiëren en gedoogbeleid hindervergunning per doelgroep opheffen.
- 011 voortzetting en stimulering bedrijfsinterne milieuzorgsystemen in samenwerking met de commerciële NGO's
- 012 opzetten milieuprijs voor bedrijven en particulieren

Ter stimulering van de uitvoering van het milieubeleid en een duurzame economische ontwikkeling is het aan te bevelen om jaarlijks een milieuprijs aan een bedrijf en een doelgroep, die zich bijzonder verdienstelijk hebben gemaakt op milieugebied, uit te reiken. De Kamer van Koophandel is bereid het initiatief op zich te nemen voor het instellen van genoemde prijs.

Een uitdaging voor deze planperiode is het opstellen van een integraal plan, gebruik makend van de richtlijnen uit de Agenda 21 van de Verenigde Naties en specifiek, haar vertaling naar kleine staten toe, namelijk de 'Barbados Programme of Action'. Om alle daarin genoemde acties te kunnen uitvoeren, beveelt Agenda 21 lokale overheden aan een plan van aanpak te maken. De eigen verantwoordelijkheid van de doelgroepen voor een schoon en duurzaam milieu op lokaal niveau staat hierbij voorop. Bij het

opstellen van een Lokale Agenda 21 worden burgers, bedrijfsleven en lokale groepen niet alleen gehoord, zoals bij inspraak, maar krijgen zij een eigen en blijvende verantwoordelijkheid in de formulering en uitvoering van het beleid.

1.3. Gebieden

Onze activiteiten en ons gebruik van stoffen nemen ruimte in of hebben effecten op bepaalde (geografische) gebieden, nu of in de toekomst. In woonwijken en natuurgebieden willen we geen storende en vervuulende bedrijfsactiviteiten, terwijl in bepaalde bedrijfszones meer toelaatbaar is dan in stiltegebieden. Bepaalde plaatsen dienen beschermd te worden terwijl andere hersteld dan wel ingericht moeten worden. Voor alle duidelijkheid moet hier gezegd worden dat onderhavige nota een - grijs - milieubeleid als onderwerp heeft; voor natuurbescherming sec – het groene milieu - zal de Regering de eerder genoemde Structuurnota Natuur en Landschap als uitgangspunt hanteren.

Verlaten steen- en zandgroeves dienen milieuhygiënisch en landschappelijk hersteld te worden. Normaliter staat er in de vergunning dat de houder verplicht is het terrein, na gebruik, in de oorspronkelijke staat terug te brengen. Ook de ATIA is de mening toegedaan dat de actieve groeves grotere beperkingen moeten worden opgelegd en dat er stringenter normen en regels moeten worden ontwikkeld voor nieuwe afgravingen. Om toch een concreet voorbeeld te noemen dat meerdere keren in de commentaren naar voren wordt gehaald: al tientallen jaren worden zonder noemenswaardige controle van de kant van de overheid te Drumidera steenslag gewonnen. Sinds enkele jaren is er vlakbij een natuurpark ingesteld, maar ondanks een herenackoord met de ondernemer in kwestie om de activiteiten aldaar af te bouwen, gaat de vernieling van de natuur – zo vlak bij een park - nu nog steeds gewoon door. Ook de DOW wenst bedoelde ontginningen te beperken en tzt af te bouwen; deze dienst heeft reeds bijna tien jaar terug aangetoond dat de consument gebaat is bij de import van steenslag; de verkoopprijs van het produkt zou dan namelijk op een lager nivo komen te liggen. DOW is ook voorstander van hergebruik van grondstoffen en materialen in de bouw, met dien verstande dat voldaan wordt aan de technische kwaliteitsnormen.

Gebiedsgericht milieubeleid kenmerkt zich door het differentiëren van milieukwaliteitsdoelstellingen naar gebied. De “Tourist Corridor”, Arashi-Bushiri, L.G. Smith Blvd en Sasaki Blvd hebben andere functies met andere kwaliteitseisen dan een woongebied.

Zeker op een eiland in ontwikkeling dienen zowel de ruimtelijke ordening als het milieubeleid goed op elkaar afgestemd te worden om de schaarse ruimte optimaal te ordenen, zodat er geen conflicterende functies onze ontwikkeling stagneren, zoals garages in de “Tourist Corridor” bijv. Verder kan een optimale situering van functies een bijdrage leveren aan het voorkomen, minimaliseren en oplossen van milieuproblemen; te denken valt hier aan het plaatsen van een golfbaan in de bufferzone van een natuurgebied.

Een functieverandering van een gebied gaat altijd gepaard met ingrepen in het fysieke milieu en dat brengt gewoonlijk onaangename milieueffecten met zich mee; bijvoorbeeld wanneer aloëvelden plaats moeten maken voor woonwijken.

Gezien het belang van een ruimtelijk-ordeningsplan voor zo’n klein gebied als Aruba, ook door de werkgeversorganisaties AHATA, de ATIA en de Kamer van Koophandel naar voren gebracht, zal de Regering de juiste wegen bewandelen om zo spoedig mogelijk tot een adequate wetgeving op genoemd gebied te komen. Zo’n plan en bijbehorende wetgeving geven de uiteindelijke ‘decisionmakers’ een gereedschap in handen om minder gewenste situaties het hoofd te kunnen bieden - zoals bijvoorbeeld al te grote druk van de zijde van campagnesponsors om hun zin te krijgen.

Er is eerder op gewezen dat het uiterst belangrijk is om het ruimtelijke ordeningsbeleid met het milieubeleid af te stemmen.

Verder dienen de mogelijkheden onderzocht te worden voor de stimulering van milieuvriendelijke bedrijvigheid in de Vrije Zone te Barcadera.

Luchtfoto Vrije Zone Barcadera, DIP

Dit gebiedsgericht milieubeleid houdt tevens in de waarborging en het beheer van de kwaliteitsverbetering van het zeewater en de stranden, ten behoeve van een schonere zee en stranden voor het toerisme en de bevolking, inhoudende dat zeewaterverontreiniging en verontreiniging van de stranden binnen een nader te stellen termijn gesaneerd dienen te worden.

Voor wat integraal kustbeheer betreft, is Dienst Openbare Werken (DOW) traditiegetrouw verantwoordelijk voor verschillende uitvoerings- en onderhoudswerkzaamheden in kustgebieden. De meeste aandacht ligt hierbij op de civieltechnische aspecten, maar omdat ook terdege rekening moet worden gehouden met de milieu-aspecten (zwemwater + koraalriffen bijv.) is het van belang bij bedoelde

werkzaamheden speciale aandacht aan deze aspecten te besteden.

De negatieve milieueffecten kan men het beste beperken of aanpakken door brongericht te werken. Het zijn mensen die bij de bron, op een bepaalde plek dus, actief zijn en zich soms distantiëren van de negatieve effecten. Maar over het algemeen is men bereid zijn bijdrage te leveren ten bate van een schoner milieu indien men per doelgroep meer en beter geïnformeerd wordt middels een effectieve voorlichtingscampagne. Het kan niet genoeg worden beklemtoond dat een breed draagvlak voor de serieuze implementatie van een milieubeleid onontbeerlijk is.

Om het een en ander concreter te maken, volgt hier een voorbeeld uit de hoek van het groene (in dit geval: 'blauwe') milieu.

ACTIES

- 013 uitvoeren gebiedsgerelateerde milieuaspecten studies, waaronder milieupidemiologisch onderzoek
- 014 ontwikkelen en uitvoeren gebiedsgericht milieubeleid, waaronder Freezone-Duurzame Economische Ontwikkelingszone
- 015 ontwikkelen en uitvoeren landschapsherstel- en ruimtelijk ontwikkelingsplan

Het maatschappelijke draagvlak voor het bestemmen van een relatief groot territorium tot beschermd gebied – namelijk het gebied dat tot het onderwaterpark zal gaan behoren (zie Structuurnota) – is heden te dage breed te noemen. Naast de honderden personen die indirect van het duiktoerisme een graantje meepikken, zijn er tientallen (de duikscholen plus de onderzeeër voor toeristen, bijv.) die een direct – economisch – belang hebben bij gezonde koraalriffen. Ernstige milieu-verontreiniging van de omringende zee zal, zeker door deze groepen, dan ook niet

getolereerd worden. Daar komt bij dat genoemde park, dankzij die maatschappelijke steun, in principe financieel zelfvoorzienend kan draaien: de belanghebbenden zullen inzien dat, indien het marinepark te Bonaire met 30.000 duikers zichzelf kan bedruipen, een park met 60.000 klanten per jaar (de toeristen in de onderzeeër niet meegerekend) dat zeker ook moet kunnen!

In een schrijven d.d. 9 december 2002 geeft de Minister van Arbeid, Cultuur en Sport te kennen dat een concept-wet voor de marinepark en voor de bescherming van het Spaans Lagoen in een vergevorderde stadium verkeren.

In navolging van de suggestie van AHATA zal worden nagegaan in hoeverre de huidige wetgeving op watersportgebied aanpassing behoeft.

2. Thema's

2.1. Vast afval

Het afvalbeleid van 1996 en het eindadvies van de commissie Lacle van 1999 zal worden voortgezet, inhoudende dat in principe ernaar gestreefd moet worden afvalproductie zoveel mogelijk te voorkomen; vervolgens dient het afval op een adequate en efficiënte manier te worden ingezameld en centraal te Parkietenbos te worden verwerkt. De verwerking van het afval dient zoveel mogelijk volgens de Ladder van Lansink te geschieden; deze ladder is een prioriteitenlijst welke in hoofdlijnen de sequentie aangeeft voor de afvalverwijdering. De Commissie Lacle voegde hieraan toe het herstellen van landschappen, een punt dat ook door meerdere instanties als reactie op deze nota naar voren werd gehaald – daarbij vooral doelend op de afgravingen te Drumidera.

Refuse	Kwantitatieve preventie
Reduce	Kwalitatieve preventie
Reuse	Producthergebruik
Recycle	Materiaalhergebruik Verbranding onder energiebenutting Verbranding zonder energiebenutting
Restore	Storten met landschapherstel Storten zonder landschapherstel

Om de inzameling en de verwijdering van het afval beter te reguleren dient in de nieuwe regelgeving de afvalproducenten verantwoordelijk gesteld te worden voor het door hen geproduceerde afval. In dit verband heeft de AHATA de suggestie gedaan om in de bouwvergunning vuilnisbakken op het bouwterrein verplicht te stellen. De huishoudens moeten in deze planperiode hun afval in twee afvalbakken scheiden; één voor Recycables en één voor Niet

Recycables. Het bedrijfsleven dient haar afval zelf te beheersen volgens een gesloten en zorgvuldig ketenbeheer. Indien een bedrijf de afvalverwijdering uitbesteedt, dan moet dit aan een geregistreerde vergunninghoudende afvalinzamelbedrijf, c.q. afvaltransporteur zijn. De huidige bij de Kamer van Koophandel geregistreerde afvalinzamelbedrijven en/of afvaltransporteurs moeten een verzoek indienen voor het verkrijgen van een vergunning. In de overgangsfase worden na overleg met deze afvalinzamenbedrijven en/of afvaltransporteurs de vergunningsvoorwaarden opgesteld.

Te Parkietenbos is men bezig een centrale afvalverwerkingspark in te richten waar alle afvaldeelstromen die op ons eiland worden geproduceerd, op een milieuhygiënische en bedrijfseconomische wijze worden verwerkt, dan wel voorverwerkt voor export. Voor de nieuw te vestigen afvalverwerkende bedrijven wordt er ruimte gereserveerd te Parkietenbos of in de nabijheid hiervan, waarbij de volgende punten de nodige aandacht verdienen.

Verbrandingsinstallatie te Parkietenbos, CIWS

terugdringen van het gebruik van plastic, in het geval van boodschappentasjes, is dat er op den duur een eind komt aan een bijzonder lelijk gezicht – namelijk de eeuwig in de doornstruiken en cactussen waaierende rommel. Indien het op Bonaire steeds meer lukt het gebruik van dit produkt terug te dringen, is er geen reden om aan te nemen dat het alhier onmogelijk is. Het alternatief is gebruik te maken van canvas-tasjes. Of van zeer grote plastic tassen die veel langer meegaan dan de bekende ‘eendagsvliegjes’.

Bij de aanschaf van nieuwe trucks dient gekozen te worden voor een afvalinzamelsysteem dat scheiding aan de bron, thuis of bij het bedrijf, vereist/mogelijk maakt. Scheiding aan de bron maakt mensen bewuster van hun afvalproductie en levert betere (homogene) deelstromen voor hergebruik en recycling. Het streven is in 2004 een mechanische scheidingsinstallatie en opslagplaats gebruiksklaar te hebben.

4. De overige deelstromen worden zoveel mogelijk gescheiden bewaard in een stortlichaam met voorzieningen ter garandering van een geïsoleerd, beheerd en gecontroleerd stortlichaam. De bedoeling is binnenkort een orgaan in het leven te roepen, onafhankelijk van de uitvoerende instanties, dat tot taak zal hebben te controleren of er inderdaad sprake is van een gecontroleerd stortlichaam. De levensduur van het stortlichaam wordt verlengd door minder afvalproductie in het algemeen (preventie) en meer hergebruik en recycling. Vóór het ingebruiknemen van het nieuwe stortvak en - op termijn - andere afvalverwerkingsinstallaties, dient een doelgerichte voorlichtingscampagne gehouden te worden.
5. Het nieuwe stortvak heeft een levensduur van 5 jaar; vóór het bereiken van het einde van de levensduur van het nieuwe stortvak (2006), dan wel van de stortcapaciteit, zal een alternatieve afvalverwerkingsmethode gekozen moeten worden. Want, zoals het ‘Barbadosprogramma’ het duidelijk stelt: “Limited land area makes the option of landfill disposal unsustainable in the long run.” Een nieuwe afvalverwerkingsinstallatie (grootschalig composteren, verbranden of andere methode) vereist een bouw- en installatieperiode van minimaal 18 maanden en de investering hiervoor wordt geschat op minimaal Afl. 30.000.000. Met de bedoeling een maatschappelijk haalbare alternatieve afvalverwerkingsmethode te kiezen, zal er begin 2004 een Plataforma Nacional georganiseerd worden om voor de begroting van 2005 gelden te reserveren ter dekking van de eerste kosten van een langetermijn afvalverwerkingsinstallatie.
6. In de directe nabijheid van de afvalverwerkingcentrale zijn andere verwerkende bedrijven die de secundaire grondstoffen hergebruiken, dan wel recyclen. Hiervoor is het reserveren van een tamelijk groot terrein een vereiste. Het bedrijfsterrein dient tegelijk met de lange termijn afvalverwerkingsinstallatie in 2006 beschikbaar te zijn.

1. Om de afvalverwerkingskosten (en ook de inzamelingskosten) op de klanten te kunnen verhalen, dient de huidige regelgeving veranderd te worden. En de nieuwe regelgeving moet per 1 januari 2004 ingaan. In de voorliggende periode dient naast het concipiëren van de nieuwe regelgeving ook voorbereidingen getroffen te worden voor de administratieve afhandeling.

Het is alweer enkele jaren geleden dat een NGO als Stimaruba gepleit heeft voor de invoering van een milieubelasting. En nu krijgt zij bijval van een andere NGO, namelijk de ATIA, die ook vóór genoemde soort belasting is en wel ter dekking van bovenvermelde inzamelings- en verwerkingskosten.

2. De gevaarlijke deelstromen worden met speciale aandacht behandeld om risico's voor de volksgezondheid en het milieu te minimaliseren. Voor asbest en asbesthoudend afval is er een depot; voor overig afval dat speciale aandacht vereist, zal met het FDA-fonds een nieuwe inrichting worden voorbereid en aangebracht. In 2004 dient deze gevaarlijke stoffendepot gebruiksklaar te zijn om het afval welke met speciale aandacht behandeld moet worden, te be- of verwerken.

Vatten insecticiden Gele Koorts Muskieten Bestrijding, MV&M

Grondstoffen voor medicijnen apotheek H.O. Hospitaal, MV&M

De Overheid, thans vertegenwoordigd in de Commissie Gevaarlijke Stoffen, zal zo snel mogelijk overgaan tot het inventariseren van bedoelde type afval: waar wordt wat geproduceerd. Nagegaan zal eveneens worden in hoeverre de grootste partner binnen het Koninkrijk, met veel meer mogelijkheden dan alhier

aanwezig, bereid is een deel van het voortgebrachte afval te verwerken.

3. De lucratieve bestanddelen worden uit het afval gehaald en hergebruikt of recycled. Reeds na de ingebruikname van de nieuwe stortinstallatie dienen zoveel mogelijk de herbruikbare en recyclebare bestanddelen geselecteerd te worden. De kringlopen die in deze planperiode naar verwachting zullen sluiten, zijn die van afgewerkte oliën, ijzer (autowrakken, witgoed, bruingoed en dergelijke), non-ferro metalen (koper, aluminium en lood), glas, papier en karton. Voor zover bekend, is er nu één bedrijf dat plastic aan het recyclen is. Er zullen waarschijnlijk meer bijkomen indien een aanzienlijk deel van de hotels en restaurants ertoe overgehaald kunnen worden plastic bekertjes, bordjes en bestek apart te houden; want er zijn bedrijven (bijv. op Puerto Rico) die dit materiaal gebruiken om er 'plastic lumber', i.e. artificieel 'hout' van te maken. Een zeer groot voordeel van het

7. Een andere prioriteit is de verzelfstandiging van de reinigingsdienst Serlimar, zodat een goede dienstverlening gegarandeerd kan worden, het bedrijf sneller kan inspelen op de nieuwe ontwikkelingen en tegen relatief lagere kosten hoogwaardige diensten kan leveren. De continuïteit en kwaliteit van de bedrijfsactiviteiten dienen gegarandeerd te worden. Wat de bedrijfsactiviteiten van Serlimar zullen zijn, een nutsvoorziening, dient in de kerntakenanalyse van de overheid gespecificeerd en vastgesteld te worden.

ACTIES

016	CIWS N.V. ontwikkelt lange termijn inrichtingsplan centrale afvalverwerking Parkietenbos.
017	CIWS N.V. voert uit Emergency Action Project.
018	Aanbouw Landsverordening Milieubeheer concipiëren met hoofdstuk afvalstoffen.
019	Bestekken opstellen voor gevaarlijke stoffendepot, mechanische scheidingsinstallatie (huishoudelijk en bouw- en sloopafval), depot voor gescheiden grondstoffen en compostinstallatie.
020	Ontwikkelen bedrijfsvoeringsplan voor de nieuwe afvalverwerkingfaciliteiten.
021	Ontwikkelen en uitvoeren milieueducatie materiaal ter ondersteuning van dit milieubeleid.
022	Organiseren van een Plataforma Nacional om de lange termijn afvalverwerking publiekelijk te bespreken.
023	Terrein te reserveren voor een lange termijn afvalverwerking.
024	Serlimar verzelfstandigen.

Het moderniseren van de afvalinzameling en afvalverwerking zal leiden tot een verlaging van de risico's voor de volksgezondheid en het milieu. Echter, de overheid beseft zeer goed dat verlaging van de risico's voor het groene milieu niet zal plaatsvinden indien de modernisatie op den duur zal leiden tot het begraven van het afval in gebieden met veel natuurschoon – waaronder dus het nabijgelegen mangrovebestand.

2.2. Vloeibaar afval

Deze categorie omvat een scala aan produkten, zoals daar zijn: afgedankte olie - bijvoorbeeld van garages - vetten, verf., etc. Maar voorlopig zal de nota zich beperken tot afvalwater – veruit het grootste volume afval, dat ook het meest urgent om verantwoordelijke oplossingen vraagt. Er bestaat een direct en logisch verband tussen de behandeling en lozing van afvalwater en de kwaliteit van het zeewater en de stranden. Lozing van onbehandeld rioolwater met een teveel aan organisch materiaal en meststoffen leidt normaliter tot overmatige algengroei, intense rottingsprocessen en zuurstofarme condities in het zeewater en de zeebodem (eutrofiëring). Puntbronnen voor lozingen van industrieel afvalwater zijn o.a. afkomstig van de olieraffinaderij, de water- en elektriciteitscentrale en de rioolwaterzuiveringsinstallatie.

Het huishoudelijk afvalwater wordt in een gedeelte van Oranjestad, de 'tourist corridor' en een gedeelte van San Nicolas afgevoerd via de riolering. Het grootste gedeelte van het geproduceerde afvalwater wordt verwerkt in beerputten en septic tanks. Ongeveer 30% wordt verwerkt in de rioolwaterzuiveringsinstallatie (RWZI) te Bubali en ongeveer 6% wordt ongezuiverd in zee geloosd.

Bacteriologisch onderzoek van het zeewater bij het lozingspunt te San Nicolas geeft ontoelaatbare hoge metingen aan. Doordat dit lozingspunt binnen het raffinaderijterrein ligt, is het risico voor directe blootstelling aan dit water beperkt. Het vormt echter een ontoelaatbaar verspreidingsrisico.

Het zeewater moet worden gemonitord ter voorkoming van ontoelaatbare kwaliteit als zwemwater. Dit geldt ook voor de zeewaterkwaliteit als grondstof voor drinkwater van de desalinisatiefabriek, het WEB.

Dit zeewatermonitoringnetwerk zal data verschaffen voor het formuleren van een zeewaterkwaliteitsbeleid. Hiermee worden objectieve controles uitgevoerd ten aanzien van de voorwaarden, verbonden aan de vergunning/ontheffing. Bij overschrijding van de vastgestelde normen zal worden ingegrepen ter waarborging van een gezond en schoon leef- en werkmilieu.

Een groot deel van het afvalwater van het westelijk gedeelte van het eiland wordt afgevoerd naar de RWZI-Bubali. Door de onverwachte toename van de hoeveelheid afvalwater, is de verwerkingscapaciteit van de RWZI overtroffen. Door het optimaliseren van deze RWZI en het saneren van de Bubaliplas wordt voorkomen dat onbehandeld rioolwater in zee geloosd wordt, met alle ongewenste consequenties van dien voor het toerisme en de volksgezondheid.

Het afvalwater van San Nicolas en omgeving, dat aan de zuidkust wordt geloosd, heeft ook een

negatieve invloed op de koraalriffen. De koraalriffen langs de zuidkust zijn van bijzonder groot belang voor de biodiversiteit en zijn recreatiegebieden voor lokalen en toeristen (zie hierboven). Zoals eerder gesteld heeft de overheid hier een belangrijke taak en wel dit alles te beschermen middels een onderwaterpark.

Het Afvalwaterstructuurplan 1997-2010 is een meerjarig plan om de inzameling, het transport, de behandeling en het hergebruik van het afvalwater zodanig te organiseren en te verbeteren dat uit het oogpunt van het milieu en de volksgezondheid, de gewenste situatie bereikt wordt.

Dit komt neer op het zoveel mogelijk elimineren van de lozing van rioolwater in zee, het zoveel mogelijk aansluiten van huizen en bedrijven op het centrale rioolwaterstelsel, het hergebruik van het gezuiverde rioolwater voor landschapen en – indien voldoende gezuiverd – ook voor land- en tuinbouwdoeleinden. Volgens een ander rapport (Civil Engineering Caribbean N.V., 1998) zal op

Luchtfoto Bubaliplas en rioolwaterzuiveringsinstallatie, DIP

korte termijn de Bubaliplas moeten worden gesaneerd, dat is: het slib zal eruit worden gehaald en in de grote plas zal een helophytenfilter worden aangelegd. Afhankelijk van de soorten planten die gebruikt zullen worden, zal het water in bijzonder grote mate gezuiverd kunnen worden. Na desinfectering met behulp van UV-belichting zal de kwaliteit dermate hoog zijn dat het probleemloos in de nieuwe wijken gebruikt kan worden voor het onderhouden van plantsoenen en groene stroken. Deze wijken zullen veel aangenamer uitzien dan de nu bestaande – kale – verzameling van rijen huisjes.

Een andere mogelijkheid voor hergebruik is het processeren van afvalwater tot kunstmest – bijv. in de vorm van korrels. Misschien zou één van de meer actievere tuincentra het één en ander willen uitzoeken?

Verder is het zeer raadzaam een organisatiestructuur voor het beheer en het onderhoud van het gehele rioolstelsel te ontwikkelen en een rioolbelasting-heffingstelsel op te stellen.

In 2001 zijn de voorbereidingen begonnen voor de optimalisatie van de RWZI te Bubali, de aanleg van de RWZI te San Nicolas en voor de sanering van de Bubaliplas.

De situatie is, zoals hierboven reeds aangegeven, zorgelijk te San Nicolas waar continu ongezuiverd rioolwater vanaf het strand van Zeewijk in zee wordt geloosd. In verband hiermee dient gewezen te worden op het onlangs te Oranjestad tot stand gekomen derde protocol bij het Verdrag van Cartagena, het zogenaamde LBS-Protocol ("Protocol concerning Pollution from Land-based Sources and Activities to the Convention for the Protection and Development of the Marine Environment of the Wider Caribbean Region"). Om te kunnen voldoen aan de normen die zijn opgenomen in dit protocol, zal het nodig zijn in een rioolwaterzuiveringsinstallatie te San Nicolas op te zetten.

Een onderzoek voor het actualiseren van de gegevens waarop het Afvalwaterstructuurplan is gebaseerd, zal binnenkort worden uitgevoerd. In verband hiermee is DOW samen met Directie Wetgeving een Landsverordening Afvalwater aan het voorbereiden ter vervanging van de bestaande wetgeving – waarin met name de bepalingen ter bescherming van het milieu ontbreken. De nadruk zal komen te liggen op de goede werking van het afvoerstelsel voor huishoudelijk afvalwater via de RWZI's en het beschermen van de goede werking van deze installaties. Een hiermee samenhangend probleem vormt nog de lozing van niet-huishoudelijk afvalwater in het rioolstelsel. Ter beperking daarvan zijn tijdelijke maatregelen genomen, maar uiteindelijk is hier een structurele oplossing nodig.

ACTIES

- 025 het afvalwaterstructuurplan uitvoeren.
- 026 het watersport commissie rapport uitvoeren.
- 027 Aanbouw Landsverordening Milieubeheer concipiëren met hoofdstuk vloeibaar afval.
- 028 Vaststellen normen en sancties en actieverplichtingen.
- 029 Bestekken opstellen voor vernieuwing, en uitbreiding huidige rioolwaterzuiveringsinstallatie en nieuwe te San Nicolas.
- 030 Ontwikkelen bedrijfsvoeringsplan voor de nieuwe RWZI.

De problematiek rond de verslechterende kwaliteit van de stranden is reeds jaren bekend. De overheid heeft een stappenplan ontwikkeld, gebaseerd op de rapporten "Integraal Kustbeheer Aruba" van november 1998 van het Waterloopkundig Laboratorium te Delft en het rapport "Verkennd veldonderzoek Palm Beach ter voorbereiding van een mogelijk saneringsonderzoek" van februari 1999 van de Directie VROM. De overheid heeft, ter uitvoering van deze rapporten, een commissie (later bekend als de Watersportcie.) in het leven geroepen, die met aanbevelingen moest komen over hoe, waar en wanneer maatregelen te treffen. Het

door deze commissie uitgebrachte rapport richt zich op het reguleren van de watersportactiviteiten, die veel schade aanrichten aan het milieu en een niet te verwaarlozen erosie van de stranden teweegbrengen.

Voorts beveelt de commissie aan om rekening te houden met de zeestromen bij het ontwerpen c.q. aanleggen van pieren en landaanvullingen, teneinde moddervorming te voorkomen. Tenslotte is zij met een stappenplan gekomen om de gesignaleerde problemen aan te pakken.

2.3. Hinderlijke activiteiten

Zowel het bedrijfsleven als de huishoudens voeren, weliswaar in verschillende proporties, hinderlijke activiteiten uit. Vandaar dat dit beleidsveld in samenwerking met de ruimtelijke planners aangepakt dient te worden in zogenaamde bestemmingsgebieden; dat zijn gebieden waaraan een gespecificeerde functie wordt toegekend met ook specifieke kwaliteitsnormen, zowel ruimtelijk als milieuhygiënisch m.b.t. geluidshinder en trillingen, stof, stank en risico's (explosie, elektromagnetische en radio actieve straling, ...), etc.

Het spreekt voor zich dat voor het toekennen van specifieke functies aan bestemmingsgebieden een wet op de ruimtelijke ordening hard nodig is. Voor de verschillende gebieden zullen normen worden opgesteld.

Grote hinder kan de buurt ondervinden van het optrekken van een woning of een ander gebouw. Niet alleen moet men hier denken aan stofoverlast, maar bijv. ook aan de tientallen lege zakken cement die de wegen ontsieren. In dit verband is het

Spuitscabine Drivemotors, MV&M

ACTIES

- 031 Aanbouw Landsverordening Milieubeheer concipiëren met hoofdstuk Hinderlijke activiteiten.
- 032 Vaststellen normen en sancties en actieverplichtingen.
- 033 Handhavingsbeleidsplan opstellen en uitvoeren.

noemenswaard dat DOW ook met een nieuwe Bouw- en Woningverordening bezig is. Na meer dan zestig jaren wordt het tijd om de oude wet uit 1936 aan te passen aan de technische en maatschappelijke ontwikkelingen; hierbij moet men bijv. denken aan de leefkwaliteit in woonwijken en aan milieubescherpende maatregelen ter plaatse – tijdens de bouw, maar ook

gedurende het gebruik van woningen/gebouwen.

Een aparte soort 'hinderlijke activiteit' van de gemeenschap, dus niet zo gemakkelijk in onderhavige nota onder te brengen, vormt de verwaarlozing van dieren – met als gevolg het probleem van de straathonden. Sinds jaar en dag ontvangt bijvoorbeeld Directie Toerisme (ATA) zeer regelmatig bezorgde tot boze brieven van gasten over genoemd fenomeen. In 2002 werden door de Veterinaire Dienst ongeveer 8000 honden en katten afgemaakt; door Serlimar werden er nog eens 2500 van deze dieren dood van de wegen opgehaald. Hier ligt een taak voor de meest betrokken diensten en NGO's, w.o. zeker de Animal Rights Aruba genoemd moet worden, om samen tot een significante vermindering van het probleem te komen.

2.4. Luchtverontreiniging

Ofschoon de Noordoostpassaat over het algemeen de luchtverontreinigingen van ons eiland afblaast naar de open zee, kampen sommige buurten met luchtverontreinigingen; in het bijzonder wanneer het windstil is of de wind van richting is veranderd.

De belangrijkste bronnen, c.q. veroorzakers van luchtverontreiniging zijn de olieraffinaderij, de water- en energiecentrale en de stortplaats te Parkietenbos. De belangrijkste diffuse bron van luchtverontreiniging is het verkeer.

Typisch van deze luchtverontreinigingen is dat ze - op de olieraffinaderij na - allemaal stoffen uitstoten van verbrandingsactiviteiten.

NO_x, SO₂, CO en CO₂ zijn de verbrandingsgassen die gemonitord dienen te worden. Bij de raffinaderij dient er verder, afhankelijk van haar raffinage en andere bedrijfsprocessen, gemonitord te worden op de aanwezigheid van bovengenoemde verbrandingsgassen,

Coastal-El Passo Olieraffinaderij, MV&M

Water en Energie Bedrijf, MV&M

koolwaterstoffen en H₂S.

Dit monitoringnetwerk verschaft data voor het formuleren van een luchtkwaliteitsbeleid. Hiermee worden objectieve controles uitgevoerd ten aanzien van de voorwaarden verbonden aan de vergunning/ontheffing. Bij overschrijding van de vastgestelde normen wordt ingegrepen ter waarborging van een gezond en schoon leef- en werkmilieu.

Ook wordt het woongenot in zeer veel woonwijken maar al te vaak aanzienlijk verminderd door de

constante stofoverlast als gevolg van het gebruik van onverharde wegen. De Regering heeft

ACTIES

- 034 Aanbouw Landsverordening Milieubeheer concipiëren met hoofdstuk Luchtverontreinigende activiteiten.
- 035 Vaststellen normen en sancties en actieverplichtingen.
- 036 Monitorings- en handhavingsbeleidsplan opstellen en uitvoeren.

recentelijk nog grote bedragen uitgetrokken voor het (opnieuw) asfalteren van wegen die nogal intensief worden gebruikt – en dit punt zal ook de komende jaren de aandacht van de Regering blijven hebben.

Een andere verklaring voor deze belangrijke bron van luchtverontreiniging, het verkeer dus, was en is nog steeds de schijnbaar totale vrijheid van de burger om waar dan ook op

het eiland zijn huis neer te zetten. En uiteraard ontstaat dan binnen de kortste keren een zandweggetje naar dat huis toe! 'Voorlopig' zal het onmogelijk blijven al die weggetjes van een asfaltlaag te voorzien. De oplossing moet hier gezocht worden in het beëindigen van voormeld willekeur; dat betekent in de praktijk dus het zo dicht mogelijk bij elkaar zetten van woningen en diensten.

Een andere manier om deze vorm van luchtverontreiniging te minderen is het terugdringen van het steeds groter wordende wagenpark. Het aantal voertuigen op dit eilandje van 190 vierkante kilometers bedraagt momenteel bijna de helft van de bevolking – één van de hoogste percentages ter wereld. De files reiken weleens van Savaneta tot aan de verkeerslichten bij de luchthaven. Indien het toeristeneiland bij uitstek, Bermuda, haar wagenpark drastisch heeft ingeperkt (juist om het toerisme te helpen beschermen), wordt het misschien tijd ook hier aan de oplegging van quota's te gaan denken; te beginnen met 'off roads' – die zeer schadelijk zijn voor bijv. de duinen en het uilenbestand. Het hoeft niemand te verbazen indien de grote importeurs dit idee van quota's niet erg enthousiast zullen omhelzen.

Het ontbreekt zoals reeds gesteld, vaak aan meetgegevens over de graad van vervuiling en de daaraan gekoppelde risico's en beperkingen. Een uitzondering is de kennis van de bodemvervuiling onder en rondom de raffinaderij te San Nicolas. Echter, gegevens over de luchtvervuiling door de heropende raffinaderij zijn er niet, terwijl het welbekend is dat over het algemeen de luchtvervuiling door oude raffinaderijen aanzienlijk is en dat deze ernstige gezondheidsrisico's met zich meebrengt. Een epidemiologisch onderzoek zou kunnen uitwijzen dat het aantal kankergevallen in San Nicolas hoger is dan in de rest van het land.

Vooraf in windstille periodes veroorzaakt deze luchtvervuiling veel overlast en is het steeds meer de oorzaak van klachten van bewoners en bezoekers van San Nicolas.

Voor 2003 en daarna zal prioriteit worden gegeven aan het opzetten van een monitoringnetwerk voor de luchtkwaliteit.

3. Ondersteunend beleid

3.1. Organisatie

Onder het Ministerie Volksgezondheid en Milieu vallen de volgende milieuoverheidsdiensten: afdeling Natuur en Milieu (VROM), Serlimar, en afdeling Woonomgeving (DOW).

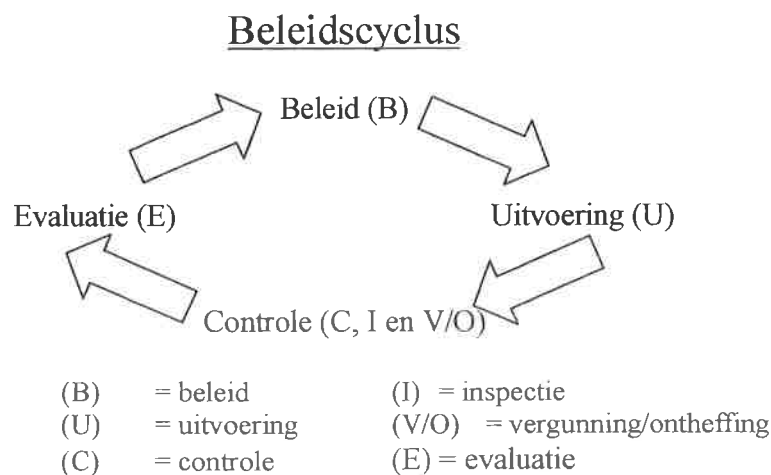
De afdeling Woonomgeving (DOW) is belast met de uitvoering van de volgende taken: het onderhouden van de groene openbare zones (stranden, baaien, wegen en kleine parken); tevens herstelt deze afdeling verlaten steen- en zandgroeves door het heropvullen met selectief inert materiaal.

Serlimar heeft een achterstand in te halen (investerings, personeel en organisatiestructuur) om t.z.t. een gedegen dienstverlening te kunnen geven, zowel bij de inzameling als bij de verwerking.

Door het principe "mens volgt taak" te hanteren dient in navolging van het instellen van het Ministerie van Volksgezondheid en Milieu in april 2002, de taken van de afdeling

Woonomgeving, haar personeel, materieel en begroting onder dit Ministerie te ressorteren.

Uitgaande van de beleidscyclus (zie schema) wordt hier voorgesteld de reorganisatie van de taken en de inrichting van de nieuwe overheidsdiensten hierop te baseren.

De Minister is de beleidsbepaler; hiervoor heeft de Minister een beleidsvoorbereidende instantie nodig, welke nog nader vastgesteld dient te worden (Directie Milieu Zaken of Bureau Duurzame Ontwikkeling). Deze nieuwe overheidsdienst dient zowel de overheidsinstanties te ondersteunen met het verinnerlijken van een bedrijfsvoering, gericht op de duurzaamheidsprincipes, als de Minister en Ministerraad te adviseren en het beleid in deze te concipiëren. Er is voor gekozen deze dienst projectmatig te laten werk; vandaar dat ook de inrichting hierop ingesteld en voorzien wordt van een multidisciplinaire team.

De Regering overweegt, geheel in overeenstemming met Agenda 21, op korte termijn over te gaan tot de instelling van een Raad voor Duurzame Ontwikkeling die o.a. als primaire taak zal hebben het adviseren m.b.t. beleidsimplicaties en het overbruggen van de kloof tussen planning en project-implementatie, naast het stimuleren van een integrale milieubescherming.

Na goedkeuring – ook van de begroting - dient het beleid voornamelijk door de betreffende doelgroep uitgevoerd te worden. Met de afvoer van het afval en het onderhouden van de stranden en de openbare wegen en kleine parken wordt de nieuwe Serlimar belast.

De milieuregelgeving en vergunningen/ontheffingen dienen door de nieuwe Milieu Inspectie te worden gecontroleerd, geïnspecteerd en de vergunningen/ontheffingen worden ook door deze

dienst verleend. Daarna evalueert de beleidsvoorbereidende instantie de cyclus en doet voorstellen het beleid bij te stellen.

De milieubeleidstaken (oorspronkelijk VROM taken) worden - totdat een nieuwe overheidsinstantie is ingesteld - ondergebracht bij het Ministerie van Volksgezondheid en Milieu. De milieu-uitvoerende taken worden - totdat een nieuwe overheidsinstantie is ingesteld - ondergebracht bij de huidige Serlimar. Serlimar blijft vooralsnog tevens de controletaken uitvoeren middels de Reinigingscontroleurs (Polis Ambiental). De City Inspector (geen formele overheidsinstelling) is ook werkzaam in het team van de Reinigingscontroleurs (beslissing december 2001).

ACTIES

- 037 Reorganiseren milieubeleidstaken en instellen nieuwe beleidsvoorbereidende overheidsinstantie, rekening houdende met het resultaat van de kerntaken-analyse
- 038 Instellen nieuwe Milieu Inspectie
- 039 Reorganiseren en verzelfstandigen Serlimar.

3.2. Regelgeving en Handhaving

Dit paragraafje staat weliswaar aan het eind van de nota, maar vormt desalniettemin één van de belangrijkste aspecten van de hele problematiek: de mooiste regels en wetten zullen niet het beoogde effect sorteren indien geen toezicht wordt gehouden op de naleving ervan. Maar decennialange verwaarlozing en scheefge-groeide gewoontes kunnen niet in enkele jaren ongedaan worden gemaakt. Om het tij te doen keren zal de overheid o.a. met harde hand en zonder aanzien des persoons overtreders moeten sanctioneren.

Het huidige concept Landsverordening Milieubeheer dient omgezet te worden in een aanbouw concept Landsverordening Milieubeheer. Deze aanbouw concept-Landsverordening Milieubeheer zal in grofweg vier stappen geconcipieerd worden, waarvan in de eerste fase hoofdstukken 1, 2, 5 en 6 van de wet dienen te worden uitgewerkt.

Ter bescherming van het milieu en voor ogenhoudende de bovengenoemde principes van duurzame ontwikkeling, zoals verwoord op pagina 5, kiest de overheid voor de volgende uitgangspunt:

“Het is verboden het milieu te vervuilen, aan te tasten en of uit te putten, tenzij hiervoor een ontheffing is verkregen welke aangeeft tot hoever de negatieve effecten op het milieu toegestaan zijn”

ACTIES

- 040 Aanbouw Landsverordening Milieubeheer concipiëren met hoofdstuk Sancties.
- 041 Handhavingsbeleidsplan opstellen en uitvoeren.

In samenwerking met het Openbaar Ministerie zal een handhavingsbeleid worden geformuleerd.

3.3. Financiering en Uitvoering

Om dit beleid te kunnen uitvoeren is er geoormerkte financiering nodig, in het bijzonder wanneer de Reinigingsdienst verzelfstandigd is.

Mogelijke financieringsbronnen zijn:

- Landskas;
- Fondo di Desaroyo Arubano; deze fonds financiert reeds of heeft toegezegd te financieren: het afvalwaterstructuurplan, de afvalverwerking, het monitoringsnetwerk voor lucht en water, milieu voorlichtingscampagnes en de aanpak van de strandenproblematiek;
- Public Private Partnership;
- Internationale fondsen;

ACTIES

- 042 Alternatieve (internationale) financieringsmogelijkheden laten onderzoeken

3.4. Regionale samenwerking

Thans is er (op een laag pitje) een samenwerkingsovereenkomst tussen de directeurs van de reinigingsdiensten van Aruba en de Nederlandse Antillen, welke geconcretiseerd is in de vereniging: '*Asosacion pa desaroyo di Maneho Uni di Sushi y Tecnologia*' (*A MUST*). Deze vereniging heeft tot doel in samenwerking met haar leden een effectieve afvalinzameling en -verwerking te stimuleren. De leden van deze vereniging zijn de managers of hoofden van diensten van afvalinzamel en -verwerkende bedrijven.

De samenwerkingsaspecten met overkoepelende organisaties dienen te worden uitgewerkt ter ondersteuning van lokaal beleid, kennis en knowhow, onderzoek en rapportage, funding (UNDP Trinidad, OPRC, REMPEITC-IMO Curaçao, CTO, CCA en anderen).

ACTIES

- 043 Mogelijkheden voor (verdergaande) regionale samenwerking onderzoeken.

3.5. Internationale samenwerking

Zoals in de Inleiding gesteld, heeft deze gemeenschap te lijden van velerlei soorten beperkingen, niet in het minst op het terrein van expertise. Deze handicap kan enigszins worden gecorrigeerd door waar nodig in internationaal verband op te treden, hetgeen betekent samenwerkingsverbanden met overkoepelende organisaties zoals de UNDP, UNESCO, PAHO, ECLAC en Green Globe, aangaan. Het feit dat Aruba partij is bij enkele belangrijke (milieu)verdragen, zal deze weg aanzienlijk kunnen vergemakkelijken.

ACTIES

044 Mogelijkheden voor (verdergaande)
internationale samenwerking
onderzoeken.

3.6. Programmering en evaluatie

De programmering geschiedt door het opstellen van de jaarlijkse wenselijkheidsbegroting en het beoogde beleid voor dat betreffende jaar. De diensten dienen jaarlijks een verslag op te stellen waarin de geleverde diensten c.q. bedrijfsactiviteiten zijn omschreven, voorzien van een evaluatie van deze geleverde diensten. De begrotingsfunctionaris dient in samenwerking met het hoofd van de dienst de trekker te worden van de jaarlijkse verslaggeving. De evaluatie van het gevoerde milieubeleid dient, vanwege de wens naar een grotere objectiviteit, door een onafhankelijke, dus niet-overheidsgebonden, instantie te geschieden; te denken valt hierbij aan het RIVM in Nederland.

	Landsbegroting	FDA	PPP	Internationale fondsen
2003				
Personeel	5.766.400			
Werkgeversbijdragen	1.874.900			
Goederen en diensten	15.742.260	590.000	pm	pm
Overdrachten buitenland	15.000			
Bijdragen en afschrijvingen	1.956.500			
Investerings en kapitaaluitgaven	6.179.200	14.500.000	pm	pm
2004				
Personeel	5997056			
Werkgeversbijdragen	1949896			
Goederen en diensten	16371950	600.000	pm	pm
Overdrachten buitenland	15000			
Bijdragen en afschrijvingen	2034760			
Investerings en kapitaaluitgaven	6426368	15.000.000	pm	pm
2005				
Personeel	6236938			
Werkgeversbijdragen	2027892			
Goederen en diensten	17026828	1.600.000	pm	pm
Overdrachten buitenland	15000			
Bijdragen en afschrijvingen	2116150			
Investerings en kapitaaluitgaven	6683423	15.000.000	pm	pm

ACTIES

- 045 De betrokken diensten stellen jaarverslagen op van het afgelopen jaar voor medio februari; samen met de begrotingscoördinator en beleidsmedewerker worden de geplande en uitgevoerde activiteiten geëvalueerd.
- 046 Aan het eind van deze planperiode 2005 wordt het gehele beleid geëvalueerd.

Tot slot

Te oordelen naar de kwaliteit van de reacties van serieuze instellingen en individuele personen die onderhavige nota in conceptvorm hebben ontvangen, voelen de Regering - en de verantwoordelijke Minister in het bijzonder - zich gesterkt in hun overtuiging dat een degelijk milieubeleid op een breed maatschappelijk draagvlak kan rekenen. De kern van de zaak in deze is nu al die positieve energieën in de juiste richting te kanaliseren.

Bijlage. Uitgenodigde instanties voor hun bijdrage aan deze beleidsnota:

Ministeries:

Ministerie van Algemene Zaken,
Ministerie van Sociale Zaken en Infrastructuur,
Ministerie Toerisme en Transport,
Ministerie Arbeid, Cultuur en Sport,
Ministerie Onderwijs,
Ministerie Financiën en Economische Zaken,
Ministerie van Justitie.

Overheidsdiensten:

Centraal Bureau Statistiek,
Dienst Openbare werken,
Dienst Technische Inspectie,
Directie Buitenlandse Betrekkingen,
Directie der Belastingen,
Directie Landbouw, Veeteelt, Visserij & Markthallen,
Directie Onderwijs,
Directie Volksgezondheid,
Directie Wetgeving,
Inspectie Voor Geneesmiddelen,
Meteorologische Dienst,
Milieugezondheidszorg,
Serlimar.

Commerciële NGO's:

Aruba Hotel & Tourism Association (AHATA),
Aruba Retail & Merchant Association (ARMA),
Aruba Trade & Industry Association (ATIA),
Aruba Watersports Association (AWA),
Fundacion Aruba Limpi,
Kamer van Koophandel en Industrie (KvK),
San Nicolas Bussiness Association (SNBA).

Milieu NGO's:

Accion Ambiental,
Animal Rights Aruba (ARA),
Centro Ecologico Aruba,
EcoAruba,
Equilibrium,
Fundacion Arubano pa NATuralesa y PARke (FANAPA),
Fundacion Arubano Medio Ambiente (FAMA),
Fundacion CAS,
Fundacion Desaroyo Ecologico Arubano,
Fundacion Salba Nos Buriconan,
Marin Mammal Foundation Aruba,
ProBiMar,

Rainbow Warriors Aruba,
Realty Movement Aruba,
StimAruba,
Vereniging Buurtbewoners Sero Colorado.